

„Конективизъм“ – новата стратегия за (не)учене на младото поколение

Анна Георгиева

Abstract: *Connectivism – New Strategy for (don't) Learning Young Generation: This paper presents a different perspective on George Siemens's theory of learning - Connectivism. The negative effects of ICT in education.*

Key words: *Connectivism, the negative effects of ICT in education*

ВЪВЕДЕНИЕ

Безспорни са и постоянно се подчертават редицата предимства от използването на информационните технологии, особено и в сферата на образованието. Но малко се изтъкват несъвършенствата и рисковете, които вече се превръщат в постоянна негативна тенденция и водят до масова подмяна на ценности, принижаване на стратегиите за учене и преработка на информация, до безкритично отношение и дори издигане в култ на посредствеността.

Интерактивността в обучението предполага нелинейно усвояване на знанията и изпълнение на задачите в отсъствие на пълно разбиране. Технологиите вече извършват много от когнитивните операции, по-рано изпълнявани от учениците (Иванов 2012).

Експертите от МОН отчитат, че през 2014 година на матурата по български език и литература 62 % (34 968) от завършващи 12-ти клас не са създали текст като напишат интерпретативно съчинение или есе върху стихотворението "Кино" на Никола Вапцаров, а над 70% (39 480 души) не владеят пунктуационните норми, при това не само в рамките на сложното изречение. За информация - правопис и пунктуация на просто и сложно изречение са заложили като учебен материал и се изучават още от първи до четвърти клас. И след още осем години образование и пребиваване в училище „обучаващите се“, по-скоро гражданите до навършване на 18 години, продължават да не владеят основите на правописа и граматиката на родния си български език.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Според мен този тотален срив в грамотността и способността за самостоятелно мислене на учениците се дължи на новата тенденция в образованието, търсенето и получаването на знание - КОНЕКТИВИЗЪМ (от англ. connect)! Конектваш се в глобалната мрежа, задаваш в търсачка ключовата дума, принтираш, представяш КАТО СВОЙ чужд материал и получаваш положителна, често дори отлична оценка за реално липсващото ти знание, което обаче струи от текста, представен/изпратен на оценяващия те.

Конективизмът е пряко следствие от ценностите на консуматорското общество, отричащо знанието и знаенето като ценности! Издигнато е в култ желанието за притежаване на оценка или материален продукт тук и сега без да бъдат полагани усилия да се учи и заслужи, без да се доказва наличие на компетентност, а само чрез предаване на готов продукт – проект, доклад, писмена разработка.

За мен решението на този проблем е в процеса на обучение и в отношението в училище към самостоятелното мислене на учениците и строгото санкциониране на „конектващите се“ преписвачи. Но липсата на достатъчно надеждни системи за откриване и разпознаване на плагиатство в текстовете на кирилица води до реално неприлагане на санкциониращите мерки, заложили в Закона за авторските права и в този за Защита на лични данни и администрирането на такива. От друга страна, е страшно, че в този тип софтуерни продукти се следи и търси 100% съпадение на

думите във фразата, което понякога изобщо не е плагиатство, защото няма друг начин за изразяване на мисълта и фактите, поради традиционния словоред в изречението – подлог+сказуемо+други пояснения. А и подлагайки на проверка всяка писмена работа, преподавателят всъщност негласно принижавя обучаемия и го подозира (обвинява, очаква, че има) в плагиатство.

Трудно може ефективно да се противодейства на всички възможни начини за спекулиране с информация в процеса на обучение – учениците/студентите снимат с телефон бланката за тест и той вече е публично достояние в мрежата, диктуване с микрослушалки, писмени „пищови“ и т.н.

Понякога самата образователна среда с изискване за едновременно представяне на проекти по различни учебни предмети за кратък срок от време провокира учениците към стремеж за бързо справяне с голям обем от информация, която нямат физическото време да осмислят и самостоятелно да представят в собствен продукт. Често за справяне в срок със задачата се взима готов вариант от по-големи ученици или от интернет, на помощ се притичат родителите и проектът вече не постига целта си да развива и демонстрира уменията на детето. Понякога самостоятелно изработеният продукт бива по-ниско оценен от този, в чиято реализация ученикът дори не се е включил. За никого не е тайна, че масово се мултиплицират и предават за оценяване в училище и в университетското образование материали, „конектнати“ и репродуцирани на материален носител без никакви промени от поредния представящ се за „техен автор“ ученик или студент. Необходима е елементарна справка в сайтовете за масово споделяне/публикуване и търгуване с образователни материали (pomagalo.com, chitanka и др), за да се убедим в това. Но за още по-голямо съжаление там се откриват и цели дипломни работи, набор от теми по целия конспект за писмен държавен изпит за завършване на образователна степен в различни специалности, с които висок брой „конектваци се“ обучаеми са се сдобили и умело употребили във вид на „пищов“, продиктувани на изпит (устен или писмен) по микрослушалка или принтирани и най-нагло защитени на публични защити. В резултат на което са им присъдени образователни степени и диплом за завършено висше образование „бакалавър по...“ и „магистър по...“, без изобщо „конектваци се обучаеми“ да имат идея за същността, спецификата на материята, а какво останало за професионална компетентност в съответната научна област, в която обаче вече са сертифицирани със съответен документ от МОН като експерти. И убедили се в успешността на тази стратегия за (не)учене продължават да я прилагат и по-нататък в последващи форми на обучение.

Феноменът „конектнати знания“ се наблюдава и в доста сфери в платформи за повишаване на професионалната компетентност на администрацията и при дистанционна проверка чрез компютърен тест на уменията за справяне със задачи на кандидатстващите за висши ръководни кадри – просто в стаята се извикват компетентни и мощни колеги, с чиято „активна помощ от приятел“ кандидатът налущква и посочва верните отговори. Този доказал чрез дистанционния тест „можещ и знаещ“ кандидат заема длъжността, но му се налага като висш ръководен кадър самостоятелно да взима решения, в които информацията вече не може да бъде публично достояние на „кръга помощ от приятел“. Ежедневно виждаме плачевните резултати от самостоятелно взетите от „конектвация се тип“ ръководители безсмислени и некомпетентни решения.

Не мога да приема като релевантни и обясняващи този тип поведение аргументи от типа – възрастни хора, имат още много ангажменти, че да могат да отделят време за учене. Щом се претендира за по-висока степен на образование; за длъжност, изискваща с по-висока степен на професионална компетентност, знания и умения, то те трябва да бъдат защитени и да се докаже, че кандидатът реално ги притежава.

Друг феномен са социалните мрежи и образователни платформи за дистанционна форма на обучение – електронна поща на курса или група, фейсбук или друга общност в социална мрежа на обучаемите и т.н., в които достъпът е чрез парола - факултетен номер, ЕГН, имена на потребителя. Няма никакви гаранции, кой е имал достъп до тези лични данни и кой всъщност изпраща материалите през и от този профил, кой нерегламентирано и без да е част от групата реални обучаеми се е сдобил с паролите за достъп до учебните материали в курса, как авторски материали на преподаватели биват изтеглени и мултиплицирани за всякакви други цели, в това число и за извличане на икономическа полза или представяне в друг ВУЗ. Неслучайно в сайтовете за споделяне на учебни материали до всеки от тях като „библиографско описание“ е изписан видът на текста, обем в страници (но предвидливо е изтрят списъка с използваните информационни източници, които иначе се споменават в текста), в кой ВУЗ е използван и кога е качен текста, от кого – като често неговото име дори още стои на заглавната страница на материала.

Ползването на тези образователни платформи и социални мрежи създава предпоставки за грубо навлизане в личното пространство на потребителя. С цел да получава нужната информация, той предоставя свои лични данни и реални координати за връзка, но те стават достояние на широк кръг от лица и потребители, повечето от които при контакт лице в лице едва ли бихме определили като приятели и при запитване не бихме дали тези данни – на всички от преподавателите по всички дисциплини в дистанционни форми на обучение, на всички потребители в групата и т.н. Понякога достъпът до тези данни позволява те да бъдат нерегламентирано и недобросъвестно предоставяни и на трети лица – приятели, рекламни агенции и т.н. Съществува и възможността за неправомерно използване на качените от обучаемите авторски или учебни разработки, които на последващ етап могат да се представят от друг потребител или да се използват за други цели.

Наблюдава се страшна тенденция в образованието - при поставена задача за самостоятелно изпълнение в часа и в присъствието на учителя/преподавателя „конектащите се обучаеми“ предпочитат да пуснат в google запитване по темата, вместо самостоятелно да помислят и намерят решение на задачата – творческа или предполагаща репродуциране на преподадена информация, с цел да се провери степента на нейното овладяване. Неприятния факт е не само опитът за хитруване, а това че обучаемите отказват да мислят, да се доверят на себе си, предпочитат непроверената и често недостоверна информация от нет-а. Стратегическите по-рентабилно като абсолютно време за изпълнение на дейността е бързото изтегляне на готовия продукт (обучаемите предпочитат да платят таксата за изтегляне на материал от сайта - 2,40 лв), вместо да губят време и да мислят самостоятелно (но едва ли вече и го могат всъщност), за да стигнат до същия извод или краен продукт от дейността. Смешно и страшно е, твърдението на студент, че Паисий Хилендарски не е съществувал, щом в Уикипедия няма статия за него. С възможностите на технологиите за безпрепятствен достъп на всеки до неограничен кръг от информация от всички сфери на науката и живота, за непрофесионалиста в съответната научна област е трудно, че дори и невъзможно, да отсее качествената информация по степен на достоверност и научна коректност.

Ефектът „конектната“ информация се демонстрира на обучаемите още в училищното им обучение. Учителите масово използват изтеглени от нет-а и сайтове за споделяне чужди презентации без да ги цитират, не се посочват източниците, от които е представяната информация. Още по-страшното е, че често тези материали са и с ниско качество, не съответстват на изучаваното до момента, често са методически некоректни. Често студенти от педагогическите специалности представят като свои „конектнати“ готови материали, изтеглени от електронните версии на учебниците и книгите за учителя по различни учебни предмети. Този стил на поведение е проява на тотална липса на мотивация за учене и желание за

качествено овладяване на знания и умения в съответната научна област; сляпо доверяване за качествата на съдържанието на чужди продукти и липса на умения за критична оценка и откриване на несъвършенствата им; девалвация на ценностите, опит да бъде заблуден преподавателя/проверяващия ги, за да им постави така нужната им положителна оценка, която им гарантира успех за получаване на стипендия или финансиране на проекти. И ако с оглед спестяване на време и постигане на по-висок семестриален успех тази стратегия е обяснима, то непростимо е влиянието ѝ върху самоувереността и способността на бъдещите учители самостоятелно, творчески да се справят с възникващи в педагогическата практика предизвикателства и иновативни ситуации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Конективизмът като стратегия за (не)учене води до страшни последствия – загуба на способността у тези обучаеми и потребители да мислят самостоятелно, критично да помнят, сравняват и преценяват информация и факти. Още по-лошото е, че, за да могат да обучават и възпитават учениците си в ценности, знания, компетентности, трябва самите бъдещи педагози да ги притежават, а това не е така за всички, които завършват с документ за учителска правоспособност във всичките съществуващи алтернативни форми за придобиването ѝ.

Дано скоро се опомним и няма срив в „нет-а“, че да изчезне безвъзвратно „конектнатият“ интелект.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Иванов, И. Още веднъж за педагогическата интерактивност. // Годишник на ШУ „Еп. Константин Преславски“, Том XVI D, Педагогически факултет, - Ш., 2012, 209-214.

[2] Siemens, G. A Learning Theory for the Digital Age, December 12, 2004
<http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>; last update april 5, 2005, (последен достъп на 18.08.2014)

За контакти:

Доц. д-р Анна Савова Георгиева, катедра „Начална училищна педагогика“, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, тел.:02-9706-277, e-mail: georgieva76@abv.bg

РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ”
UNIVERSITY OF RUSE „ANGEL KANCHEV”

ДИПЛОМА

**Програмният комитет на
Научната конференция RU&SU'14
награждава с КРИСТАЛЕН ПРИЗ**

“THE BEST PAPER”

АННА ГЕОРГИЕВА

автор на доклада

**“Конективизмът – новата стратегия
за /не/учене на младото поколение”**

DIPLOMA

**The Programme Committee of
the Scientific Conference RU&SU'14
awards the Crystal Prize "THE BEST PAPER"
to ANNA GEORGIEVA**

author of the paper

**“The Connectivity – the New Strategy for Studying
and not Studying of the Young Generation”**

**РЕКТОР
RECTOR**

**Проф. д.т.н. Христо Белоев
Prof. DSc Hristo Beloev**

25.10.2014